

ABD'nin Vatandaşlık Eğitimini Değerlendiren Raporların İncelenmesi (Derleme Makalesi)

*¹Hakan ÖNGÖREN,

¹0000-0003-3142-8184, Dr., Emniyet Genel Müdürlüğü, ongorenhkn@gmail.com.tr

Geliş Tarihi : 12.01.2022

Kabul Tarihi : 14.11.2022

<https://doi.org/10.55150/apjec.1056845>

Öz

Amerikan toplumundaki gençler arasında yükselmekte olan cinayet, şiddet eğilimi, alkol ve narkotik kullanıma bağlı problemlerin fazlaşması, ülkedeki idarecileri de daha çok meşgul etmekte ve onları sorunların çözümü noktasında da çözüme yönelik arayış içerisine itmektir. Buna göre idareciler toplumun vatandaşlık bilinci açısından eğitilmesine önem vermekte ayrıca ailelerin sosyal gelişimi açısından çocuklarına karşı yeterince yerine getiremediği birtakım görev ve sorumlulukları temel eğitim yoluyla yerine getirmeyi amaçlamaktadırlar. Söz konusu vatandaşlık eğitiminin nitelikli olması ve yenilikçi olması adına da bazı bağımsız araştırmacı ve kuruluşlar verilen eğitimi değerlendirmekte ve raporlandırmaktadırlar. Bu araştırmanın amacı da ABD vatandaşlık eğitimini genel hatlarıyla ele alıp değerlendiren raporları incelemek ve durum tespiti yaparak ülkede ilerleyen yıllarda vatandaşlık eğitiminin ne şekilde olması gerektiği ile ilgili çıkarsama yapabilmektir. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi ile gerçekleştirilen araştırmada ABD'de vatandaşlık eğitimi üzerine kritik yapan NCSS (National Council for Social Studies), ASHE-ERIC (Education Resources Information Center) ve ISTE (International Society for Technology in Education) gibi vatandaşlık eğitimi değerlendirme kurumlarının raporları üzerinden ABD'deki vatandaşlık eğitimiyle ilgili yapmış olduğu değerlendirmeler araştırmanın amacı kapsamında incelenmiştir. Buna göre raporlar incelendiğinde ABD'de vatandaşlık eğitiminin 1950 yılından günümüze doğru siyasi konjonktür ve kültürel anlamda eğitim alanında meydana gelen değişime bağlı bir şekilde sürekli bir hareketlilik ve değişim içerisinde olduğu özellikle Covid-19 pandemisi ile birlikte dijitalleşmenin önem kazanmasıyla da dijital vatandaşlık eğitiminin önemsenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca araştırmadan elde edilen sonuca göre çeşitli görüş ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: ABD, Dijitalleşme, Eğitim raporu, Vatandaşlık eğitimi.

A Review of Reports Evaluating U.S. Citizenship Education

Abstract

The increasing number of murders, violent tendencies, alcohol and narcotic use-related problems among young people in American society also preoccupies the administrators in the country more and pushes them to seek solutions to the problems at the point of Deciphering them. Accordingly, administrators attach importance to the education of society in terms of

citizenship awareness, and also aim to fulfill certain duties and responsibilities that families cannot adequately fulfill towards their children in terms of social development through basic education. In order for the citizenship education in question to be qualified and innovative, some independent researchers and organizations evaluate and report on the education provided. The purpose of this research is to examine the reports that evaluate and evaluate the US citizenship education in general terms, and to make inferences about how citizenship education should be in the country in the coming years by making a due diligence. In the research, which was carried out with document review, one of the qualitative research methods, the reports of citizenship education evaluation institutions such as NCSS (National Council for Social Studies), ASHE-ERIC (Education Resources Information Center) and ISTE (International Society for Technology in Education) that criticize citizenship education in the USA. The evaluations he made about citizenship education in Turkey were examined within the scope of the research. Accordingly, when the reports are examined in the United States from 1950 to the present-day civic education in the field of political economy and cultural education in a way that is connected to the change that occurred in constant movement and change, especially in the Covid-19 pandemic is concluded that citizenship education should be ignored with the importance of digital painting. In addition, according to the results obtained from the research, various opinions and suggestions were made.

Keywords: *Education report, Citizenship education, Digitalization, USA.*

1. GİRİŞ

İdeal toplum kurgusu üzerine temellendirilen ve 20. yüzyıldan itibaren önemsenen vatandaşlık olgusu ve bununla birlikte gelişen vatandaşlık eğitimi, ulus devletlerin kurulması ile birlikte ortaya çıkmıştır (Lockyer, vd., 2004). Bundan dolayıdır ki vatandaşlık olgusu ve vatandaşlık eğitiminden söz ederken ulus devlet konusuna da değinmek gerekmektedir (Güveyi, 2019). Akıncı (2012)'ya göre ulus devlet hem siyasal hem de sosyal bilimler alanında oldukça önem arz eden bir tartışma sahasına sahip olmakla birlikte günümüzde de modern devlete karşılık olarak kabul görmektedir. Türköne (2003), ulus devletlerin Rönesans Hareketleri (14-17. yy.), Amerikan Devrimi (1775) ve Fransız İhtilali (1789) gibi önemli tarihi gelişmelerin akabinde ortaya çıktığını ve kanuni ve hukuki açıdan da imparatorlukların (Osmanlı, Avusturya-Macaristan, Çarlık Rusya vd.) yıkılması ile birlikte ortaya çıktığını belirtmektedir. Ulus devlet kavramının mevcudiyeti yalnızca tarihsel bir safhanın neticesinde ortaya çıkmamak ile birlikte bu tarihsellik durumuna benzer bir şekilde ilgili kavramın ilk çağa kadar uzanabilecek felsefi yönden bir boyutu da bulunmaktadır. 18. ve 19. yüzyılların ulus inşası projeleri, ulus-devletin meşruiyeti ile özellikle Batı toplumlarında vatandaşların eğitimi arasında yakın ve güçlü bir bağlantı bulunmaktadır. Örneğin, bir ulus ve sadakat duygusu yaratmak için, okul müfredatı ulusal kurumlara, tarihe ve kültüre (gerçek ya da hayal edilmiş) odaklanma sağlanması için

vatandaşlık eğitimine ihtiyaç duyulmaktadır (Soysal, 2002). II. Dünya Savaşı'nın bitimiyle birlikte ulus devlet birtakım niteliklere sahip olmuş olup insanlık tarihinde de geçerli devlet formu olarak kabul edilmeye başlanmıştır. Söz konusu nitelikler (vatandaşlık bilinci, duygu ve ülkü birliği, vatan sevgisi, ülkeye hizmet, milliyetçilik vb.) ulusların devlet nezdinde örgütlenebilmesini sağlayıp ülke hudutlarını garanti altına almakta ve ulus devletlerin mevcudiyetlerini devam ettirmelerine olanak yaratmıştır (Uğuz ve Saygılı, 2016).

Ulus devletlerin günümüzde oldukça önem verdiği vatandaşlık eğitiminin müfredatı, tipik olarak ulusal kurumlara, meselelere ve bağlara odaklanmıştır. Bununla birlikte küresel çapta kurumların ortaya çıkması ve bununla birlikte hayatımıza giren dijitalleşme faktörü sayesinde vatandaşlık eğitimi müfredatı artık yerel, bölgesel ve küresel ölçekleri ile beraber dijital vatandaşlığı da kapsamaya başlamıştır (Kavak ve İlhan, 2021; Stromquist, 2008). Bu durum ulus devletlerin geliştirmiş oldukları vatandaşlık eğitimi politikalarını küresel bir statüye eristirmeleri konusunda gözden geçirmeleri için itici bir gelişme olmuş ve geleneksel vatandaşlık eğitimi kavramlarına yeni bir boyut kazandırma açısından da temel bir zorunluluk oluşturmuştur (Öngören, 2022). Ulus devletler günümüz modern ve teknoloji şartlarında eğitim yoluyla verdikleri ve verecekleri vatandaşlık eğitimi ile birlikte kendi geleceklerini garanti altına almaya çalışmaktadırlar. Nitekim Cogan (2000) da gelecekte ABD'nin karar alıcıları olacak olan genç nüfusun vatandaşlık eğitimi yönünden eğitilmesinin çok önemli olduğunu ve demokrasinin ayakta kalabilmesi adına yeni neslin teknoloji, hukuk ve demokrasi konularında donanımlı olması gerektiğini belirtmiştir. Banks (2004) ise dünyada yaşanan ekonomik ve teknolojik gelişmelerin ileri seviyelere doğru taşındığını ve devletlerin geliştirecekleri eğitim politikaları ile gelişim hızında geride kalmamalarının önemli olduğunu ayrıca temel eğitimden itibaren verilmekte olunan vatandaşlık eğitimi içerisine dijital becerilerin de eklenmesi gerektiğini belirtmektedir.

ABD'de uygulanan vatandaşlık eğitimi, ahlaki değer ve etik eğitimi gibi konular ile birlikte okullarda uygulanmakta olunan programlar açısından ele alınmasının anlamlı olacağı düşünülmektedir. Nitekim ülkede 1920'li yıllarda yaşanan ekonomik kriz ile birlikte ilk defa ulusal ölçekte görülmeye başlayan ahlaki yozlaşma, ülkede karakter eğitimi ile alakalı eğitim girişimlerine daha önem gösterilmesine sebebiyet vermiştir. Ayrıca ABD'de 1940'lı yıllarda "toplum için ahlak" eğitimi verilirken, John Dewey de demokrasi ve vatandaşlık eğitimleri konusunda ısrarcı olmaya başlamasıyla ülkede Sosyal Bilgiler eğitiminde yeni düzenlemelerin gerçekleşmesinin önü açılmıştır (Saltmarsh, 1996).

ABD’de vatandaşlık eğitimi ve öğretimi, Komünist blokla (SSCB) olan rekabet sayesinde ülke içerisinde temel eğitimden yükseköğrenime kadar önemsenen ve üzerinde durulan bir konu olmuştur. Genel olarak ele alındığında ABD’de özellikle son 50 yıl içerisinde vatandaşlık eğitimi konusunda yeni konuların (dijital vatandaşlık, dijital sağlık, dijital hukuk vd.) ve amaç, hedef, içerik, yöntem ve değerlendirme açısından yeni eğitim programlarının geliştirildiği anlaşılmaktadır (Cristol, vd., 2011; Osler ve Starkey, 2005).

Günümüzde bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan hızlı ilerlemelerle birlikte toplumsal anlamda yaşanan varyasyon ve transformasyonun bir neticesi olarak aile yapısında meydana gelen bozulmalar, yeni yetişmekte olan genç neslin karakter ve ahlak eğitiminde önemli sorunların işaret fişeği olmaktadır. Bilhassa Amerikan toplumunda boşanma oranlarındaki artış ve bununla beraber homoseksüel evlilikler çocukların karakter eğitimi meselesinde ailenin sahip olduğu yapısal işlevine de zarar vermektedir (CDC, 2021; El-Najjar Hassan, 2015).

Tüm bu gelişmeler ABD’de vatandaşlık eğitimi konusunda gelecekte nelerin yapılabileceği ve hangi tür vatandaşlık eğitim modelinin uygulanması gerektiği konusunda uzmanların ve eğitim araştırmacılarının fikir üretmesine olanak sağlamıştır (Turan, 2014). Bundan yola çıkarak araştırmanın amacı da ABD temel eğitimde öğrencilere verilen vatandaşlık eğitimini genel hatlarıyla ele alıp değerlendiren raporları incelemek ve vatandaşlık eğitimi ile ilgili durum tespiti yaparak ülkede ilerleyen yıllarda vatandaşlık eğitiminin ne şekilde olması gerektiği ile ilgili çikarsama yapabilmektir.

1.1. Araştırmanın Problem Durumu ve Önemi

Eğitim değerlendirme raporları bir ülkede verilen eğitimi ilgili alanda değerlendirerek nasıl olduğu ve ne şekilde olması gerektiği üzerine değerlendirmeler sunmaktadır. Nitekim bir eğitim disiplini üzerine yapılan değerlendirme çeşitli raporların ortak değerlendirmeleri alınarak daha sağlıklı gerçekleştirilebilir (Borum vd., 2010; Özçiçek ve Karaca, 2019). Bundan dolayı da ABD’de vatandaşlık eğitimi üzerine değerlendirmeler yapan kurumlara ait raporlar bir arada ele alınarak vatandaşlık eğitiminin nasıl gerçekleştiği, ne şekilde değiştiği ve nasıl olması gerektiği ile ilgili değerlendirme yapmak mümkün görünmektedir. Bu araştırma ABD’nin vatandaşlık eğitimini 1950 yılından itibaren ele alan değerlendirme raporları kapsamında irdeleyerek uzun süreçte yaşanan değişimleri göz önünde tutmak adına önemlidir. Ayrıca bu araştırmadan ortaya çıkacak olan sonuç ülkemizde verilmekte olan vatandaşlık eğitimi ile de karşılaştırılarak görüş, tavsiye ve öneriler geliştirebilecektir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada eğitim çalışmalarında çoğunlukla kullanılmakta olan nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışmada konuyla alakalı olarak elde edilen verilerin çözümlenmesi konusu ile alakalı olarak içerik analizinden yararlanılmıştır. Nitekim doküman incelemesi gerek elektronik gerekse de basılı materyalleri incelemek veya kıymetlendirmek adına kullanılan sistematik bir işlem olarak bilinmektedir (Bogdan ve Biklen, 1992; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Özkan (2019) da doküman incelemesinin analitik işlem süreci dokümanlarda bulunan verilerin tespit edilmesi, değerlendirilmesi, sentezlenmesi ve anlamlandırılmasını içermekte olduğunu belirtmektedir. Veri kaynakları olarak eğitim raporları, program yönergeleri, ders kitapları, eğitimle ilgili resmî belgeler ve diğer dokümanlar eğitimle alakalı olan bir araştırmada kullanılabilir.

2.2. Veri Toplama Araçları

Nitel araştırma tekniklerinden doküman analizinde veriler daha önce konu ile ilgili yayınlanmış ve basılmış tüm dergi, kitap, gazete vd. eserlerden elde edilmektedir (Sak vd., 2021). Bu araştırmada da ABD’de vatandaşlık eğitiminin geçmişinden 2010 yılında kadarki dönem ile ilgili NCSS (National Council for the Social Studies/Sosyal Araştırmalar Ulusal Konseyi) raporları üzerinden değerlendirme yapılmıştır. Vatandaşlık eğitimi ile alakalı olarak ASHE-ERİC (Education Resources Information Center/Eğitim Kaynakları Bilgi Merkezi) raporlarında günümüz eğitim ile alakalı olarak öğrencilere yönelik yapılan eğitim değerlendirme araştırmaları incelenecektir. Son olarak ISTE (International Society for Technology in Education/Uluslararası Eğitimde Teknoloji Topluluğu) raporlarından da gelecekteki vatandaşlık eğitimi ve dijital vatandaşlık konusu ile alakalı olarak genel değerlendirmeler üzerinde durularak gelecekte neler yaşanabileceği konusunda fikir edinilerek çıkarsama yapılacaktır.

NCSS: 1921 yılında kurulmuş olan bu konsey ülkenin sosyal bilgiler eğitimine ayrılmış en büyük meslek birliğidir. Söz konusu konsey yıllık ve aylık bazda Sosyal Bilgiler eğitimi ile ilgili değerlendirme raporları sunmaktadır. ABD’de faaliyet gösteren NCSS’nin eğitim raporlarına bakıldığında zaman kültür, yurttaşlık idealleri ve uygulamaları, kurumlar ve sosyal örgütler, mekânlar ve çevreler, bireysel gelişim ve kimlik vb. konular olmak üzere sosyal

bilgiler öğretim programı temel yurttaşlık idealleri ve uygulamalarını kapsadığı görülmektedir (Mason ve Metzger, 2012; NCSS, 2021).

ASHE-ERIC: 1983 ve 2018 yılları arasında, ASHE Yüksek Öğrenim Raporları Dizisi (eski adıyla ASHE-ERIC Yüksek Öğrenim Raporları, 1972-1982), araştırmacılara, akademisyenlere ve uygulayıcılara yüksek öğrenimin karşı karşıya olduğu kritik sorunlar hakkında zamanında ve somut bilgiler sağlamıştır (Shapiro ve Brown, 2018). ASHE-ERIC 2018 yılında yayınlamış olduğu “A Look at Civics Education in the United States, ERIC” isimli rapordan ABD’deki vatandaşlık eğitimi ile ilgili veriler elde edilmiştir (ASHE, 2021; Kuh ve Whitt, 1988).

ISTE: ABD ve Kanada’da hizmet veren ISTE pratik rehberlik, kanıta dayalı profesyonel öğrenme, sanal ağlar, düşündürücü olaylar ve ISTE standartlarını sunarak tüm öğrenciler için fırsatları geliştiren çözümler ve bağlantılar oluşturulması konusunda çözümler yapmaktadır. Rapordan alınan grafik ve tablolardan (Küresel Vatandaşlık Etikleri ve Küresel Vatandaşlık Kimliği, ISTE 2016 Post-Modern Vatandaşlık Eğitim Modeli, ISTE 2016 Post-Modern Vatandaşlık Eğitim Modeli Hedefleri, ISTE 2016 Post-Modern Vatandaşlık Eğitim Modeli Öğrenci Özellikleri) dijital vatandaşlık ile alakalı bir değerlendirme yapma fırsatı elde edilmiştir. Bu çalışmada da ISTE tarafından 2016 yılında ABD’de yayınlanan “Teknoloji Odaklı Bir Dünyada Öğrenmeyi Yeniden Tanımlama” adlı rapor dijital vatandaşlık kapsamında değerlendirilmiştir (ISTE, 2021).

2.3. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında incelenen raporlardan elde edilen veriler içerik analizi işlemlerine tabi tutularak analiz edilmiştir. Nitekim içerik analizi ile incelenen araştırmaların sahip oldukları nitel yapıları ortaya çıkarılmaktadır. Çünkü içerik analizinde esas hedef, toplanan verileri açıklayabilecek kavram ve ilişkilere ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Amerika’daki vatandaşlık eğitimiyle ilgili öğretim programlarındaki değerler, araştırmanın amacı kapsamında incelenmiş ve elde edilen veriler içerik analiz süreçlerine göre sınıflandırılmış ve benzer ve farklı yönler tespit edilerek yorumlanmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde ABD’de vatandaşlık eğitimini değerlendirmeye yönelik yayınlanmış olan raporlar detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Bununla birlikte her rapor kendi içerisinde sınıflandırılarak araştırma için gerekli bulgular elde edilmiştir.

3.1. NCSS Raporları

NCSS raporlarına ait değerlendirmeler istatistiki verilerden yoksun sadece irdelenen dönemlerin mevcut konjonktürel özellikleri de göz önünde bulundurularak ilgili dönemlerdeki eğitim politikaları ile birlikte yapılan değerlendirmelerdir. ABD’de vatandaşlık eğitimi üzerine düzenlenen en eski rapordan olan NCSS raporları uzun süreli bir dönemi ele aldığı için yapılan değerlendirmeler; savaş sonrası yıllar (1951–1963), insan hakları dönemi (1963-1980), Amerikan yılları (1980-2000) ve 11 Eylül sonrası Amerika ve dijital vatandaşlık (2001-2010) şeklinde dört ayrı zaman dilimine ayrılmıştır.

3.1.1. Savaş Sonrası Yıllar (1951–1963)

1951-1963 yılları Amerikan düşüncesinde ve küresel perspektiflerde önceki dönem olan II. Dünya savaşı dönemine göre önemli bir değişim göstermiştir. Anti-komünist ulusal bakış açısıyla düzenlenen ilköğretim ve lise müfredatı Amerikan orta sınıfının toplumun üretken üyeleri olmak için gereken sorumluluklar konusunda eğitmeye odaklanmıştır. Bununla birlikte, vatandaşlık eğitiminin yapısı, sorumlu bir vatandaşı oluşturan niteliklere ilişkin toplum standartlarına bağlı olarak büyük ölçüde değişmiştir. Örneğin, Alabama’da vatandaşlık eğitiminin temel hedefi sorumlu vatandaşlığın göstergesi olan geleneksel bir aile yapısının geliştirilmesi ve sürdürülmesine yönelik olmuştur. Söz konusu bu durum değer yüklü eğitimin kritik olarak görülmesini sağlamıştır. Nitekim geleneksel aile yapısının korunması ve ideal Amerikan ailesinin yayılması müfredatın doğasında bulunmakta ve demokratik yaşam için eğitim veya vatandaşlık eğitimi desteklemek üzere tasarlanmıştır. 1950’lerin sonlarına ilişkin yaygın bir inanç, lisenin öncelikle vatandaşlık eğitimi için var olduğu ve ABD'nin demokratik doğasının öğrencinin eleştirel düzeyde düşünme yeteneğine bağlı olduğudur. Buda ilerleyen dönemlerde değişime gebe bir toplumu oluşturmuştur (Ahmad, 2017; NCSS, 2021).

3.1.2. İnsan Hakları Dönemi (1963-1980)

ABD’de savaş sonrası yıllar olarak nitelen ve 1960 yıllarının başlarına kadar devam eden anti-komünist eğitim politikası bu dönemle birlikte birçok okulda, vatandaşlık eğitimi, müfredatta sivil haklar, demokratik talepler, eğitimsel eşitlik ve erişilebilirlik sorunlarına doğru eğilim göstermiş fakat buna rağmen devam eden soğuk savaş ve SSCB tehlikesi bu eğilimin hızlı bir şekilde gelişmesine engel olmuştur. Nitekim 1960’ların başından ortalarına kadar ve 1970’lere kadar pek çok okulda sivil haklar ve toplumsal eşitlik konularından bahsedilmemiştir. Tüm

ülkeyi etkileyen çağdaş sorunları yansıtan müfredatın gecikmeli olarak benimsenmesi bu dönemdeki vatandaşlık eğitiminin eğilimini yansıtmaktadır (Loyd, 2014).

ABD’de vatandaşlık eğitimine yönelik insan hakları ve toplumsal tutumlardaki önemli değişimlerden birisi de ülkede 18 yaşındaki vatandaşların ABD genelinde oy kullanma hakkı elde ettiği 1971 yılında başlamıştır. Sınıfların çoğunda vatandaşlık eğitimi, seçmen kaydı ve seçim sürecinde aktif olmanın önemi üzerine odaklanarak önemli değişiklikler gerçekleştirilmiştir. 1970’li yılların ortalarına doğru gelindikçe, Amerika’nın sahip olduğu kültürel farklılık ve çeşitliliğe (siyah/beyaz, yerli/Avrupalı vd.) dair sorunlarına yükselen ilgi insan hakları, vatandaşlık ve vatandaşlık eğitimi konusunda yeni düzenlemeler de yapmaya itmiştir. Öyle ki Amerika’nın kültürel çoğulculuğu ve farklı etnik gruplar arasındaki ilişkileri inceleyen yeni eğitim araştırmacıları ortaya çıkmaya başlamıştır (Cristol vd., 2011). Örneğin; Colorado Üniversitesi’nden Amerikalı akademisyen Bob Taylor “Vatandaşlık Eğitimi Eski mi?” başlıklı makalede üzerinde durmuştur. Taylor (1974), 1960’larda vatandaşlık eğitimindeki değişikliklerin etkisini 1970’lerin hedefleriyle ilişkilendirirken verilen vatandaşlık eğitimi sorgulama yoluna girmiştir. Buna göre ülkede verilen vatandaşlık eğitiminin o döneme kadar vatanseverlik ve milliyetçilik temelleri üzerinde kurulu olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca 1976 yılında ABD’nin bağımsızlık elde ettiği 200. yıl kutlamalarında ulusçuluk, milliyetçilik ve vatanseverlik duygularının doruklara ulaşması bunun en bariz örneği sayılmaktadır (Sweet, 1976). 1976 yılından sonra da ABD’de “küresel perspektiflerin entegrasyonu” ve “insan hakları” ile ilgili tartışmalar daha da artmış ve ülke içerisinde 16 yıl içerisinde eğitim politikası ve vatandaşlık eğitimi ile ilgili değişimler yaşanmıştır (Cristol vd., 2011; NCSS, 2021).

3.1.3. Amerikan Yılları (1980-2000)

1980 ve 2000 yılları arasında yeni küresel sistemlerin oluşumu, küresel network ve teknolojik konularında meydana gelen yenilikler önemli kritikler olmuştur. Bu dönemde ABD vatandaşlık eğitiminin müfredat paradigmaları uzun süredir devam eden “komünizm/anti-komünizm” söyleminden “dünya vatandaşlığı” söylemine ve ABD’nin gelecekteki yenedünya rolüne üzerine desenlenmiştir. Öyle ki vatandaşlık eğitimi müfredatı, yeniliklerin ve küresel yapıların hızlı temposunu ayak uydurmak adına öncelikle Amerikan toplumunda kaynaşma geliştirme ihtiyacına odaklanmış ayrıca eşitsizlik ve eğitime erişim gibi çeşitli sosyal sorunlara çeşitli bakış açıları, inançlar ve yaklaşımları dahil edilmiştir. Öğretmenler tarafından ülkedeki azınlıkların çocuklarını eğitmek ve toplumda yaratıcı düşünme ve etkin vatandaşlar olmaları adına özellikle daha önce marjinalleşmiş Afrikalı Amerikalılar için vatandaşlığın doğasıyla

ilgili yeni çalışmalar geliştirilmiştir. Ayrıca bu dönemde “Vatandaşlığın Geliştirilmesi Konseyi ve Sivil Eğitim Merkezi”nden federal olarak finanse edilen girişimlerin kurulmasıyla hükümetin, yurttaşlık ve hukukun öğretilmesine daha fazla önem verildiği açıkça görülmüştür. (NCEE, 1983, NCSS, 2021).

3.1.4. 11 Eylül Sonrası Amerika ve Dijital Vatandaşlık (2001-2010)

ABD’de 2000-2010 yılları arasında Sosyal Bilgiler eğitiminde, özellikle vatandaşlık eğitiminde büyük değişiklikler yaşanmıştır. 11 Eylül 2001 günü yaşanan terör saldırısı, Amerika Birleşik Devletleri ve dünyanın dört bir yanındaki öğrenciler ve öğretmenler için sınıfsal ayrım açısından bir dönüm noktası olmuştur (Mutlu ve Akbaş, 2016). Belirli sınıflarda, vatandaşlık eğitimi ile ilgili yeni tartışma alanları açılmıştır. Öğrenciler arasında yapılan tartışmalar saldırının nedeni ve etkisi, belirli sivil özgürlüklerin sınırlandırılması olasılığı ve Amerika’nın heterojen yapısı hakkında soru ve cevaplar bulma üzerine şekillenmiştir. Öğrenciler arasındaki ortak unsur, vatandaşlık eğitiminin temel bileşenleri olan yurttaşlık ve vatandaşlık konuları üzerine odaklanmaları üzerine olmuştur. Vatandaşlık eğitimine yaklaşım bu dönemde önemli ölçüde değişmişime uğramıştır. Buna göre vatandaşlık eğitiminde yeni pedagojik yaklaşımlar ve öğrenci merkezli vatandaşlık projeleri müfredata eklenerek öğrencilerin karşılaştığı bir sorunu çözmek veya kendi toplulukları içinde hizmet gerçekleştirmek için zaman ve enerji ayırmaları gerektiğini öğrenmesi sağlanmıştır (NCSS, 2021).

Bu dönemde tüm dünyada yaşandığı gibi ABD’de de artan internet, televizyon, video yayınlarının artan kullanımına bağlı dijitalleşme hareketi hızlı bir şekilde yaşanmış ve bireyler dijital ortamlarda kendilerine ait yeni bir kimlik ve hukuk alanı bulmaya başlamışlardır. Söz konusu bu durumla beraber dijital mecrada insanların dijital alanda yaşadıkları veyahut yaşayacakları sorunlarla alakalı devlet nezdinde bir adli ve idari bir yaptırımla karşılaşmalarına yol açmıştır. Bununla ilgili olarak araştırmalarda bulunan Ribble ve Bailey (2007), dijital alanda insan hareketlerine “dijital vatandaşlık/digital citizenship” adını vermişlerdir. ABD’de de bu gelişmelerle birlikte Sosyal Bilgiler eğitimi ve vatandaşlık eğitimi müfredatlarına öğrencilerin dijitalleşme konusunda etkin bilgi ve beceri kazanmaları adına dijital ahlak, dijital okuryazarlık, dijital hak ve sorumluluklar vs. konularında çeşitli eklemeler yapılmıştır.

3.2. ISTE 2016 Yılı Raporu

Amerika Birleşik Devletleri’nde, ISTE (International Society for Technology in Education/Uluslararası Teknoloji Eğitimi Topluluğu) 2016 yılında “Redefining learning in a

technology driven world/ Teknoloji odaklı bir dünyada öğrenimi yeniden tanımlamak” adlı bir rapor yayınlanmıştır (ISTE, 2016). Bu raporda post-modern dönemde kabul gören (makbul) vatandaş özellikleri ile eğitim modelinin buna göre şekillenmesi ile ilgili ön değerlendirmede bulunulmuştur.

2016 ISTE Standards for Students adoption crosswalk Use this crosswalk as a preliminary resource for supporting an adoption process to help identify gaps in your current policies.	2007 ISTE STANDARDS FOR STUDENTS																							
	Creativity and Innovation	Communication and Collaboration	Research and Information Fluency	Critical Thinking, Problem Solving and Decision Making	Digital Citizenship	Technology Operations and Concepts																		
2016 ISTE STANDARDS FOR STUDENTS	1.a.	1.b.	1.c.	1.d.	2.a.	2.b.	2.c.	2.d.	3.a.	3.b.	3.c.	3.d.	4.a.	4.b.	4.c.	4.d.	5.a.	5.b.	5.c.	5.d.	6.a.	6.b.	6.c.	6.d.
1. Empowered Learner Students leverage technology to take an active role in choosing, achieving and demonstrating competency in their learning goals, informed by the learning sciences. Students:																								
a. articulate and set personal learning goals, develop strategies leveraging technology to achieve them, and reflect on the learning process itself to improve learning outcomes.																								
b. build networks and customize their learning environments in ways that support the learning process.																								
c. use technology to seek feedback that informs and improves their practice and to demonstrate their learning in a variety of ways.																								
d. understand the fundamental concepts of technology operations, demonstrate the ability to choose, use and troubleshoot current technologies, and are able to transfer their knowledge to explore emerging technologies.																								
2. Digital Citizen Students recognize the rights, responsibilities and opportunities of living, learning and working in an interconnected digital world, and they act and model in ways that are safe, legal and ethical. Students:																								
a. cultivate and manage their digital identity and reputation and are aware of the permanence of their actions in the digital world.																								
b. engage in positive, safe, legal and ethical behavior when using technology, including social interactions online or when using networked devices.																								
c. demonstrate an understanding of and respect for the rights and obligations of using and sharing intellectual property.																								
d. manage their personal data to maintain digital privacy and security and are aware of data-collection technology used to track their navigation online.																								
3. Knowledge Constructor Students critically curate a variety of resources using digital tools to construct knowledge, produce creative artifacts and make meaningful learning experiences for themselves and others. Students:																								
a. plan and employ effective research strategies to locate information and other resources for their intellectual or creative pursuits.																								
b. evaluate the accuracy, perspective, credibility and relevance of information, media, data or other resources.																								
c. curate information from digital resources using a variety of tools and methods to create collections of artifacts that demonstrate meaningful connections or conclusions.																								
d. build knowledge by actively exploring real-world issues and problems, developing ideas and theories, and pursuing answers and solutions.																								

Connected learning. Connected world.

Şekil 1. ISTE Öğrenci Standartlarına Ait Beceri ve Yeterlilikler (ISTE, 2016)

Raporda 12. sınıf öğrencilerinin aktif bir şekilde yaşamak için ihtiyaç duydukları bilgi ve beceriyi tanımlayan ISTE öğrenci standartları belirtilmiştir. Buna göre raporda 2007 yılına ait öğrenci standartları içerisinde yaratıcılık ve yenilik, iletişim ve iş birliği, araştırma ve bilgi akıcılığı, eleştirel düşünme, problem çözme ve karar verme, dijital vatandaşlık, teknoloji işlemleri ve kavramları becerileri yer almaktadır. 2016 yılına ait öğrenci standartları içerisinde ise güçlendirilmiş öğrenci, dijital vatandaş, bilgi oluşturucu, yenilikçi tasarımcı, hesaplamalı düşünür, yaratıcı iletişimci, küresel işbirlikçi becerileri yer almaktadır (Tablo 1; Şekil 1).

Tablo 1. ISTE 2007 ve 2016 Öğrenci Standartları

ISTE 2007 Standartları	ISTE 2016 Standartları
Yaratıcılık ve Yenilik	Güçlendirilmiş Öğrenci
İletişim ve İş birliği	Dijital Vatandaş
Araştırma ve Bilgi Akıcılığı	Bilgi Oluşturucu
Eleştirel Düşünme, Problem Çözme ve Karar Verme	Yenilikçi Tasarımcı
Dijital Vatandaşlık	Hesaplamalı Düşünür
Teknoloji İşlemleri ve Kavramları	Yaratıcı İletişimci
	Küresel İşbirlikçi

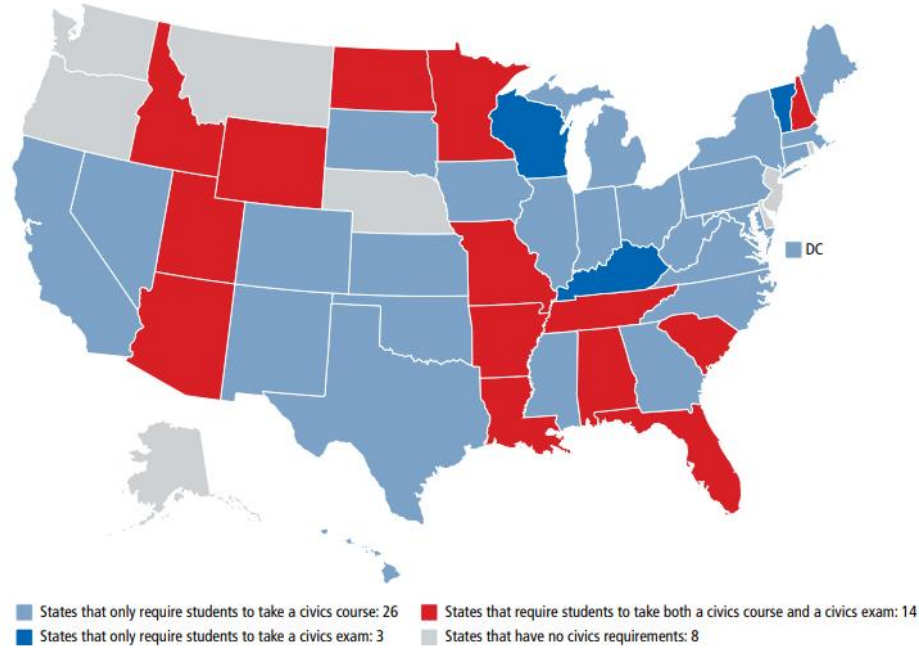
Kaynak: ISTE, 2016.

ISTE raporu içerisinde yer alan ve 2015 yılında “Common Sense Education”ın yapmış olduğu kapsamlı araştırmaya göre Amerika’da K-12 sınıflarının dijital vatandaşlık müfredatı öğrencilerin eleştirel düşünmeye, güvenli davranmaya ve dijital dünyamıza sorumlu bir şekilde katılmalarını teşvik etmek üzerine tasarlanmıştır. Dijital vatandaşlık eğitim müfredatına göre K-12 sınıf öğrencileri, aileleri ve eğitimcilerinin dijital vatandaşlık eğitimine dâhil edilmesi amaçlanmaktadır. Müfredat gizlilik ve güvenlik, dijital ayak izi ve itibar, benlik imajı ve kimlik, yaratıcı kredi ve telif hakkı, halkla ilişkiler ve iletişim, bilgi okuryazarlığı, dijital drama ve internet güvenliği olmak üzere sekiz bilgi ve beceri üzerine düzenlenmiştir (ISTE, 2016).

3.3. ASHE-ERIC 2018 Yılı Raporu

ASHE-ERIC 2018 yılında yayınlamış olduğu “A Look at Civics Education in the United States, ERIC” isimli rapordan ABD’deki vatandaşlık eğitimi ile ilgili nitel veriler elde edilmiştir. Okullarda yurttaşlık eğitimini ilerletmek için yurttaşlık bilgisi veya ABD hükümeti kursları, eyalet standartlarına yakından uyumlu yurttaşlık bilgisi müfredatı, toplum hizmeti gereksinimleri, AP USA hükümetinin talimatı ve yurttaşlık bilgisi sınavları dahil olmak üzere birçok politika kolu bulunmaktadır. Birçok eyalet mezuniyet şartı olarak yurttaşlık sınavlarını veya yurttaşlık kurslarını uygulamış olsa da bu gereksinimlere genellikle etkin bir şekilde uygulanmalarını sağlayacak kaynaklar eşlik etmemektedir. Çok az eyalet hizmet öğrenme fırsatları sağlar veya öğrencileri ilgili proje tabanlı öğrenmeye dahil etmektedir. Ayrıca AP USA (Collegeboard, 2021) hükümet sınavını geçmeyi çok az öğrenci başarabilmektedir. Sadece dokuz eyalet ve Columbia Bölgesi bir yıl ABD Devleti veya Yurttaşlık Bilgisi eğitimini gerekli görürken, 30 eyalet yarım yıl diğer 11 eyalette ise yurttaşlık bilgisi eğitimi şartı bulunmamaktadır (Morse, 1989; Shapiro ve Brown, 2018; Şekil 2).

State-by-State Look at Civics Learning in High School

Şekil 2. ABD’de Lise Öğrencilerine Yönelik Vatandaşlık Eğitimi Dağılımı (ERİC, 2018)

2018 yılına ait ASHE-ERIC raporunda ABD’deki yurttaşlık eğitimi ile ilgili istatistiksel veriler düzenlenmiştir. Bütün ABD eyaletlerini kapsayan eğitim değerlendirme raporu ışığında bize yurttaşlık eğitiminin eğitim politikası düzenleyicileri ve eğitimi alanlar gözünde öneminin ne seviyede olduğunu anlama fırsatı sunacaktır. ABD’de Vatandaşlık eğitimi kapsamında eyaletlere göre ortalama sivil katılım oranları ve 2019 yılında ABD’deki AP ileri düzey yerleştirme sınavlarına ait istatistikler tablolar halinde sunulmuştur. Tablolardan yola çıkılarak ABD’de vatandaşlık eğitimi ile alakalı değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Tablo 2. 2019 yılında ABD’deki AP (İleri Düzey Yerleştirme Sınavları) Sınavlarına ait istatistikler

Exam Score	German Language (Total Group)		German Language (Standart Group)		Government & Politics Comperative	
	N	% At	N	% At	N	% At
5	1.082	21.0	304	8.7	5.264	22.4
4	1.247	24.2	826	23.7	5.747	24.4
3	1.403	27.2	1.140	32.7	4.506	19.2
2	1.007	19.5	854	24.5	4.405	18.7
1	421	8.2	364	10.4	3.600	15.3
Number of Students	5.160		3.488		23.522	
3 or Higher/%	3.732	72.3	2.270	65.1	15.517	66.0
Mean Score	3.30		2.96		3.20	
Standart Deviation	1.23		1.12		1.38	

Kaynak: Collegeboard (a), 2021.

2019 yılında ABD'deki 22.678 ortaokuldaki 314.825 öğrencilere yönelik yapılan AP (Advanced Placement) sınavlarına ait istatistikler ve AP standartları kapsamında yapılan sınav sonuçlarına göre; ABD Devleti ve Politikası (Government and Politics United States) dersi sınavında öğrenciler çok düşük puan aldıkları görülmektedir (Tablo 2).

Tablo 3. 2019 yılında ABD'deki AP (İleri Düzey Yerleştirme Sınavları) Sınavlarına ait istatistikler

Exam Score	Government & Politics United States		Human Geography		Italian Language (Total Group)	
	N	% At	N	% At	N	% At
5	40.633	12.9	24.373	10.8	362	13.6
4	39.135	12.4	41.004	18.2	480	18.1
3	93.713	29.8	45.253	20.1	915	34.4
2	78.210	24.8	37.707	16.7	654	24.6
1	63.134	20.1	76.898	34.1	247	9.3
Number of Students	314.825		225.235		2.658	
3 or Higher/%	173.481	55.1	110.630	49.1	1.757	66.1
Mean Score	2.73		2.55		3.02	
Standart Deviation	1.27		1.39		1.16	

Kaynak: Collegeboard (b), 2021.

AP ABD Devleti ve Politikası dersi sınav puanı, okullar tarafından sunulan diğer AP sınavlarının üçü dışında olup ortalama AP puanından daha düşük olan 5,0 üzerinden 2,73 olarak gerçekleşmiştir. Bu sınavdaki ortalama başarı 3,0 üzerinde değerlendirildiğinde %55,1 iken, çoğu kolej öğrencileri dersi geçmek için 3,0 veya daha yüksek bir puan almalıdır. Bazıları da kolej kredisinden yararlanıp mezun olmak için 4,0 veya daha yüksek bir puan alması gerekmektedir. Sadece altı eyalette ortalama 3,0 veya üzeri bir puana rastlanılmakta olup hiçbir eyalette AP ABD Devleti ve Politikası dersi sınav ortalamalarında 4,0 veya üzeri puan bulunmamaktadır. Öğrencilere yönelik düzenlenen raporda ABD Devleti ve Politikaları ile Karşılaştırmalı Devlet Politikaları dersleri temel yurttaşlık dersleri olarak değerlendirilmektedir. Rapordaki verilerden elde edilen sonuçlara göre bu iki dersle ilgili başarı düzeyi değerlendirmesinde eyaletler arasında farklılıklar olduğu ve öğrencilerin genel başarı oranında da %55 civarında olduğu anlaşılmaktadır (Tablo 3).

3.4. NCSS, ISTE ve ASHE-ERİC Raporlarının Karşılaştırılması

Araştırma kapsamında değerlendirmeye alınan NCSS, ASHE-ERİC ve ISTE raporlarının kendi içerisinde karşılaştırılması yapılarak ABD'nin vatandaşlık eğitiminin uzun vadeli dönemler bakımından ne tür bir değişikliğe maruz kaldığı anlaşılmaya çalışılmıştır.

Tablo 4. Eğitim Değerlendirme Raporlarına Göre ABD'nin Vatandaşlık Eğitimindeki Anahtar Kelimeler

Kurumlar	Değerlendirme Dönemleri	Vatandaşlık Eğitimindeki Anahtar Kelimeler
NCSS	Savaş Sonrası Yıllar (1951-1963)	Komünizmle Mücadele, Sorumlu Vatandaşlık, Vatanserverlik, Aile Yaşamı, Sadakat, Görgü Kuralları, Geleneksel Aile Yapısı, Demokratik Yaşam, Vatandaşlık Eğitimi.
	İnsan Hakları Dönemi (1963-1980)	Anti-Komünizm Eğitimi, Kültürel Çoğulculuk, Etnik Gruplar, Ulusçuluk, İnsan Hakları, Küresel Perspektiflerin Entegrasyonu, Egemenlik.
	Amerikan Yılları (1980-2000)	ABD'nin Yeni Dünya Sistemindeki Rolü, Dünya Vatandaşlığı, Yurttaşlık ve Hukuk, Azınlık Hakları.
	11 Eylül Sonrası Amerika ve Dijital Vatandaşlık (2001-2010)	Sivil Özgürlükler, Yurttaşlık ve Vatandaşlık, Yeni Pedagojik Yaklaşımlar, Öğrenci Merkezli Vatandaşlık, Çağdaş Olaylar ve Ürünler, Dijital Vatandaşlık, 11 Eylül Saldırısı, Siber Güvenlik.
ISTE	Modern Dönem (Dijital Vatandaşlık)	Dijital Vatandaşlık, Görgü Kuralları, Erişim, Hukuk, İletişim, Güçlendirilmiş Öğrenme, Yenilikçilik, Tasarımcılık, Küresel Ortak Çalışma, Yaratıcı Kredi ve Telif Hakkı, Dijital Drama, Dijital Okuryazarlık.
ASHE-ERİC	Modern Dönem (Dijital Vatandaşlık)	Demokrasi ve İnsan Haklarına Saygı, Eşit Dünya Vatandaşlığı, Cinsiyet Hürriyeti, Dijital Vatandaşlık, Etkin Vatandaşlık, Bireysellikten Çoğulculuğa Yönelim, Hukuk, İletişim, Aktivite Katılımı Sağlama, Etkin Vatandaşlık.

Kaynak: NCSS, 2021; ASHE-ERİC, 2018; ISTE, 2016.

Tablo 4'te yer alan eğitim değerlendirme raporlarının ABD'nin vatandaşlık eğitiminde kullandığı anahtar kelimelere bakıldığında 1951-1963 yılları arasındaki dönemde var olan SSCB tehlikesine karşın ülkenin vatandaşlık eğitim politikasının ülke ve bayrak sevgisi temelinde olup fikri açıdan komünizmle mücadele gayesini taşıdığı anlaşılmaktadır. İnsan hakları dönemine (1963-1980) gelindiğinde ise ülkenin SSCB tehlikesi savuşturma ve ülke içindeki birlikteliği sağlama adına anti-komünizm eğitimi, insan hakları, küresel perspektiflerin entegrasyonu, egemenlik temalarına ağırlık vermeye başladığı görülmektedir. Amerikan yılları (1980-2000) döneminde ise SSCB tehlikesinin azalması ile birlikte vatandaşlık eğitiminde ABD'nin yeni dünya sistemindeki rolü, dünya vatandaşlığı, yurttaşlık ve hukuk ve azınlık hakları konuları işlendiği anlaşılmaktadır. 11 Eylül sonrası Amerika ve dijital vatandaşlık (2001-2010) döneminde SSCB'nin dağılması, soğuk savaş döneminin bitmesi ve dünya genelinde dijitalleşme konusunda yaşanan gelişmelerden etkilenerek ABD'nin vatandaşlık eğitiminin sivil özgürlükler, yeni pedagojik yaklaşımlar ve dijital vatandaşlık konularına yoğunlaştığı anlaşılmaktadır. ISTE ve ASHE-ERİC raporlarına bakıldığında ise benzer dönemlerin değerlendirildiğinden dolayı vatandaşlık eğitiminde dijital vatandaşlık, görgü kuralları, erişim, hukuk, iletişim, demokrasi ve insan haklarına saygı, eşit dünya vatandaşlığı ve cinsiyet hürriyeti gibi birbirine yakın anahtar kelimeler kullanıldığı anlaşılmaktadır (Tablo 4).

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Vatandaşlık iyi öğretilir ve yerel ihtiyaçlara göre uyarlanırsa, becerileri ve değerleri, okulda başlayıp yayılan hem haklar hem de sorumluluklar için hepimiz için demokratik hayatı geliştirecektir. Vatandaşlık konusu tüm sınıflarda Sosyal Bilgiler eğitimi için öğrenme odağı sağlamaktadır. Nitekim vatandaşlık, zaman içinde değişen akışkan bir kavramdır: anlamı genellikle tartışmalıdır ve yorumlamaya ve sürekli tartışmaya tabidir. Bununla birlikte vatandaşlık eğitimi demokratik bir toplumda yaşamak için esastır. Çünkü vatandaşlık eğitimi tam anlamıyla alamayan bir nesil yaşadıkları ülkeye karşı aidiyet duygusu hissetmez ve yaşadığı topluluk içerisinde sorumluluk çerçevesinde hareket edemez. Bundan dolayı da tüm dünya ülkeleri hem ülkelerinin geleceği hem de sosyal refahı sağlamak adına vatandaşlık eğitimine önem vermektedirler (Karaduman ve Öztürk, 2014; Kafadar vd., 2018).

Bir ülkede verilmekte olan eğitimi sağlıklı şekilde analiz etmek için ilgili alanda yayınlanan eğitim raporlarının gözden geçirilmesi ve değerlendirilmesi gerekmektedir (Borum vd., 2010; Meriç ve Tezcan, 2005). Bu araştırmada ABD'nin vatandaşlık eğitimi değerlendiren raporlara ait veriler incelenmiş ve değerlendirilmiştir. ABD'nin 1950'li yıllarından itibaren başlayan değerlendirmeye göre ülkede vatandaşlık eğitimi politikasının güvenlikçi ve ulusçu temeller üzerinde inşa edildiği görülürken SSCB tehlikesinin azaldığı ve soğuk savaş döneminin bittiği döneme doğru gelindikçe küresel dünya modeli, dünya vatandaşlığı ve dijital vatandaşlık konuları yer almaya başlamıştır. ISTE'nin 2016 yılında yayınlamış olduğu rapora bakıldığında ABD'nin vatandaşlık eğitim modeli öğrenci özellikleri tablosuna bakıldığında sorumluluğunun farkında olan öğrenci, dijital beceriye sahip vatandaş, bilgi yapıcı öğrenci ve hesaplamalı düşünebilen öğrenci modeli yaratma hedefi yer aldığı görülmektedir. ASHE-ERIC'in 2018 yılında yayınladığı rapora göre de yaklaşık 32 eyalette zorunlu ders olarak verilen ABD Devleti ve Politikaları ve Karşılaştırmalı Devlet Politikaları dersleri temel vatandaşlık dersleri olarak değerlendirilmektedir. Rapora göre ülkede bu dersleri alan öğrencilerin başarı yüzdesi %55 olarak gerçekleşmiştir.

ISTE ve ASHE-ERIC raporları karşılaştırıldığında ise öğrencilerin vatandaşlık konusundaki becerilerinin gelişmesinin önemli olduğu ve dijital becerilerinin gelişmesi ile dijital vatandaşlık becerilerinin gelişeceği vurgulanmıştır. Daniel (2007) araştırmasında bilgi miktarının iki yılda bir iki katına çıktığı dijital bir dünyada bireylerin kaynakları dikkatle değerlendirmeleri ve sorunları çözmek ve akıllıca kararlar vermek için dijital bilgileri nasıl kullanacaklarını bilmelerinin önemi olduğunu belirtmiştir. Cogan (2000) da gelecekte ABD'nin karar alıcıları

olacak olan genç nüfusun vatandaşlık eğitimi yönünden eğitilmesinin çok önemli olduğunu ve demokrasinin ayakta kalabilmesi adına yeni neslin teknoloji, hukuk ve demokrasi konularında donanımlı olması gerektiğini belirtmiştir.

Ülkemizdeki vatandaşlık eğitimi ile ilgili değerlendirme yapılacak olunursa ABD'nin vatandaşlık eğitimi açısından yaşadığı bu süreç bizleri de etkilemekte ve özellikle dijital vatandaşlık ile ilgili öğrencilere bilgi ve beceri kazandırmak adına eğitim programlarında yeni düzenlemeler yapılması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin dijital beceri kazanmasına yönelik düzenlenecek olan Sosyal Bilgiler eğitim programları sayesinde geleceği daha iyi gören ve dijital okuryazarlık konusunda mükemmel doğru adım atan bir neslin yetişmesi sağlanabilir.

5. KAYNAKÇA

- [1]. Ahmad, I. (2017). Political science and the good citizen: The genealogy of traditionalist paradigm of citizenship education in the american school curriculum. *JSSE-Journal of Social Science Education*, 38-48. <https://doi.org/10.4119/jsse-853>.
- [2]. Akıncı, A. (2012). Modern ulus devletlerin doğuşu. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 34(1), 61-71.
- [3]. ASHE (1 Mart 2021). ASHE Reports <https://www.ashe.ws/higheredreport> adresinden erişilmiştir.
- [4]. Banks, J. A. (2004). Diversity and citizenship education: global perspectives. San Francisco: CA, Jossey-Bass.
- [5]. Bogdan, R. C., & Biklen, S. K. (1992). *Qualitative research for education: An introduction to theory and methods*. Boston: Allyn and Bacon.
- [6]. Borum, R., Cornell, D. G., Modzeleski, W., & Jimerson, S. R. (2010). What can be done about school shootings? A review of the evidence. *Educational Researcher*, 39(1), 27-37. <https://doi.org/10.3102/0013189X09357620>.
- [7]. Cogan, J. J. (2000). *Citizenship for the 21st century: an international perspective on education (Revised Edition)*. London: Kogan Page.
- [8]. Collegeboard (a) (07 Ocak 2021). AP Action Plan for the School Year. <https://blog.collegeboard.org/ap-action-plan-school-year> adresinden erişilmiştir.
- [9]. Collegeboard (b) (13 Ocak 2021). Student Score Distributions Student Score Distributions AP Exams, May 2019. <https://secure-media.collegeboard.org/digitalServices/pdf/research/2019/Student-Score-Distributions-2019.pdf> adresinden erişilmiştir.
- [10]. Corporation for National Community Service (2018). Corporation for National Community Service. "State Rankings by Volunteer Rate," Retrieved from

- <https://www.nationalservice.gov/vcla/state-rankings-volunteer-rate> and <https://census.gov/data/tables/time-series/demo/voting-andregistration/p20-580.html> adresinden erişilmiştir.
- [11]. Cristol, D., Michell, R., & Gimbert, B. (2011). Citizenship education: a historical perspective (1951–present). *action in teacher education, Ohio State University*, 32(4), 61-69. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.1080/01626620.2010.549725>.
- [12]. Daniel, G. (2007). *Learning in K-12 education*. Tools For Education. Retrieved from <http://www.getmail.com.au/wwwtools/viewpage.aspx?rid=37767>. adresinden erişilmiştir.
- [13]. El-Najjar Hassan A. (2015). Comparison of three levels of divorce in whitfield county, state of georgia and the United States in two decades, 1990-2009. *The Journal of Public and Professional Sociology*, 7(2) 1-15. 11.01.2021 tarihinde <https://digitalcommons.kennesaw.edu/jpps/vol7/iss2/5> adresinden edinilmiştir.
- [14]. Güveyi, Ü. (2019). Ulus devlet ile vatandaşlık ilişkisi paradoksu ve anayasal düzlemdeki negatif etkileri. *Yıldırım Beyazid Hukuk Dergisi*, 4(2), 137-168. <https://doi.org/10.33432/ybuhukuk.599131>.
- [15]. ISTE (2 Mayıs 2021). International society for technology in education. Retrieved from https://id.iste.org/docs/Standards-Resources/iste-standards_students-2016_research-validity-report_final.pdf adresinden erişilmiştir.
- [16]. Kafadar, T., Öztürk, C. ve Katılmış, A. (2018). Farklı ülkelerin sosyal bilgiler öğretim programlarının değerler eğitimi boyutunda karşılaştırılması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 154-177. <https://dergipark.org.tr/en/pub/kefad/issue/59094/850512> adresinden erişilmiştir.
- [17]. Karaduman, H. ve Öztürk, C. (2014). Sosyal Bilgiler dersinde dijital vatandaşlığa dayalı etkinliklerin öğrencilerin dijital vatandaşlık tutumlarına etkisi ve dijital vatandaşlık anlayışlarına yansımaları. *Journal of Social Studies Education Research*, 5(1), 38-78. <https://dergipark.org.tr/en/pub/jsser/issue/19102/202728> adresinden erişilmiştir.
- [18]. Kavak, O. ve İlhan, G. O. (2021). Sosyal bilgiler dersi etkin vatandaşlık öğrenme alanına yönelik dijital çizgi roman tasarımı: “Minik Vatandaşlar”. *Öğretmen Eğitiminde Yenilikçi Araştırmalar Dergisi*, 2(3), 243-265. <https://doi.org/10.29329/jirte.2021.408.5>.
- [19]. Kuh, G. D., & Whitt, E. J. (1988). *The Invisible Tapestry. Culture in American Colleges and Universities*. ASHE-ERIC Higher Education (Report No. 1). Association for the Study of Higher Education, Dept., Washington, DC.
- [20]. Lockyer, A., Crick, B., & Annette, J. (2004). *Education for democratic citizenship: issues of theory and practice*. (pages: 139-148), Aldershot: Ashgate.
- [21]. Loyd, J. M. (2014). *Health rights are civil rights: Peace and justice activism in Los Angeles, 1963-1978*. U of Minnesota Press.
- [22]. Mason, L., & Metzger, S. A. (2012). Reconceptualizing media literacy in the social studies: A pragmatist critique of the NCSS position statement on media literacy. *Theory &*

- Research in Social Education*, 40(4), 436-455.
<https://doi.org/10.1080/00933104.2012.724630>.
- [23]. Meriç, G. ve Tezcan, R. (2005). Fen Bilgisi öğretmeni yetiştirme programlarının örnek ülkeler kapsamında değerlendirilmesi (Türkiye, Japonya, Amerika ve İngiltere Örnekleri). *Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 62-82.
- [24]. Morse, S. W. (1989). *Renewing Civic Capacity: Preparing College Students for Service and Citizenship* (ASHE-ERIC Higher Education Report 8.) ERIC Clearinghouse on Higher Education, The George Washington University, Washington DC.
- [25]. Mutlu, Ç. ve Akbaş, Z. (2016). 11 Eylül saldırıları üzerinden uluslararası terörün turizme etkisi: Türkiye örneği. *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 1-14.
- [26]. NCEE (1983). *National commission on excellence in education (A nation at risk: the imperative for educational reform)*. U.S. Department of Education, Washington, DC.
- [27]. NCSS (07 Aralık 2021). National Council for the Social Studies <https://www.socialstudies.org/about> adresinden erişilmiştir.
- [28]. Osler, A., & Starkey, H. (2005). *Study on the advances in civic education in education systems: good practices in industrialized countries*. International Bureau of Education, UNESCO, Geneva.
- [29]. Öngören, H. (2022). Türkiye'de internet kullanım eğilimi ve dijital vatandaşlık algısının insan hakları bağlamında incelenmesi. *Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Akademik Dergisi*, 5(9), 47-82. 12.10.2022 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/pub/tihek/issue/72572/1117445> adresinden erişilmiştir.
- [30]. Özçiçek, Y. ve Karaca, A. (2019). Yükseköğretim kurumlarında kalite ve akreditasyon: mühendislik eğitim programlarının değerlendirilmesi. *Fırat Üniversitesi Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 3(1), 114-149.
- [31]. Özkan, U. B. (2019). *Eğitim bilimleri araştırmaları için doküman inceleme yöntemi*, Pegem Akademi (I. Baskı), <https://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/282019181528egitim.pdf> adresinden edinilmiştir.
- [32]. Ribble, M., & Bailey, G. (2007). *Digital citizenship in schools*. Washington DC: ISTE.
- [33]. Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç. ve Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-256. <https://doi.org/10.33400/kuje.843306>.
- [34]. Saltmarsh, J. (1996). Education for critical citizenship: John Dewey's contribution to the pedagogy of community. *Michigan Journal of Community Service Learning*, (3), 13-21.
- [35]. Shapiro, S., & Catherine, B. (2018). A Look at civics education in the united states. Report of American Educator, Retrieved from <https://eric.ed.gov/> adresinden edinilmiştir.
- [36]. Soysal, Y. (2002). Full report of research activities and results of the one world project. <http://www.esrcsocietytoday.ac> adresinden edinilmiştir.

- [37]. Stromquist, N. P. (2008). *Theorizing global citizenship. Paper presented at the Comparative and International Education Society*. Los Angeles: University Southern California, Rosier School of Education.
- [38]. Sweet, L. I. (1976). The fourth of July and black Americans in the nineteenth century: Northern leadership opinion within the context of the black experience. *The Journal of Negro History*, 61(3), 256-275. <https://doi.org/10.2307/2717253>.
- [39]. Taylor, B. L. (1974). Is citizenship education obsolete. *Educational Leadership*, 31(5), 446-449.
- [40]. Turan, İ. (2014). Karakter eğitimi: Amerika örneği. *Marife*, 14(1), 75-92, <https://dergipark.org.tr/en/pub/marife/issue/37791/436275> adresinden edinilmiştir.
- [41]. Türköne, M. (2003). Milli devlet-laiklik-demokrasi. *Türkiye Günlüğü*. 75(1), 33-51.
- [42]. Uğuz, H. E. ve Saygılı. R. (2016). Küresel dünyada ulus devlet. *Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16(32), 127-147. <https://doi.org/10.30976/susead.302139>.
- [43]. Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.